

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยนับว่าเป็นภาษาที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับคนไทยทุกคน เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแล้ว ภาษาไทยยังเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นภาษาประจำชาติ เป็นความมั่นคงของชาติ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้เพื่อเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่คนไทยทุกคนต้องใช้ไปตลอดชีวิต และยังเป็นเครื่องพินสุกคนไทยให้รู้สึกเป็นพวกเดียวกันอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น (วรรณิ โสมประยูร, 2537) ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชตอนหนึ่งที่ ว่า " ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ... ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ... เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้..." (ทักษิณ ศุภเมธี, 2535)

จากโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา โครงสร้างหลักสูตรมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ เป็นผู้ที่มีคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ได้จัดแบ่งโครงสร้าง เนื้อหา ตลอดจนมวลผลประกอบการออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทักษะ ที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ประกอบด้วยวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพและกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (กรมวิชาการ, 2534)

วิชาภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มวิชาทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยหลักสูตรได้ตั้งจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเรียนภาษาไทย เพื่อให้เป็นเครื่องมือสื่อสารความคิดความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดี ทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการสร้างความมั่งคั่งในชาติ (กรมวิชาการ, 2534)

จากความสำคัญและจุดมุ่งหมายดังกล่าว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ และการ

สนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษาทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู รวมทั้งผู้ปกครอง (ทัศนีย์ มีแก้ว, 2537) แต่จากเอกสารรายงานการประเมินความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยเทียบกับ 10 แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ของประเทศมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 5.10 - 6.00 คะแนน (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) ซึ่งจากการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำนั้น บันลือ พุกกะวัน (2534) ได้กล่าวว่า สาเหตุมาจากการที่นักเรียนอ่านไม่ออก ไม่รู้จักประสมคำ หรือว่าอ่านออกแต่ไม่แตกฉาน ไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถสรุปความได้ ขาดความพร้อมในการฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และยังขาดการฝึกอ่านที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สิ่งที่มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำนั้น ยังเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนยังจัดกิจกรรมในรูปแบบเดิม ใช้รูปแบบวิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย ส่งผลให้การพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนจะต้องใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ยังมีน้อยโดยเฉพาะทักษะการอ่านซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่ความรอบรู้และแตกฉานในสติปัญญา (สมพร มั่นตะสูตร แพ่งพิพัฒน์, 2534) นอกจากนี้ สมบัติ ตัญญีรัตน์ (2527) ได้กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ว่า ครูผู้สอนส่วนมากพยายามที่จะสอนนักเรียนตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่คำนึงถึงสภาพของผู้เรียนโดยเฉพาะในด้านการสื่อสารแล้วพบว่า ครูผู้สอนยึดอัดใจเพราะนักเรียนอ่านและเขียนไม่ได้ส่งผลให้ไม่อาจสอนวิชาต่างๆ ให้ได้ผลดีสภาพการเรียนการสอนจึงเป็นไปตามตารางว่า “เลข คัด เลิก” แม้จะเปลี่ยนหลักสูตรอย่างไรการสอนก็ยังดำเนินไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ได้

จากปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยได้ประสบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โดยตัวผู้วิจัยเองได้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในการเป็นครูผู้สอนในระหว่างปีการศึกษา 2537 - 2538 และจากการสำรวจสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน ตลอดจนได้ปรึกษาขอความคิดเห็น และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยจาก

ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผลจากการใช้วิธีการต่างๆ ในการสำรวจปัญหาและการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยคือ ปัญหาที่ครูผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะที่ควรโดยเฉพาะทักษะการอ่าน ซึ่งพบว่าเป็นปัญหามาก เพราะนักเรียนยังอ่านไม่ออก แจกถูกและสะกดตัวผสมคำไม่คล่อง อ่านช้า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่ายังไม่มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษา วิธีสอนของครูลักษณะบทเรียน สื่อการเรียนการสอน ไม่เหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ร้อยละ 80 กล่าวคือในช่วงปีการศึกษา 2537 - 2539 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เฉลี่ยเทียบ 100 คือ 68.91, 76.91, 61.19 (ข้อมูลแสดงคุณภาพทางการศึกษา งานวิชาการโรงเรียนไทรงามเฉลิมพระเกียรติ, 2540) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ไม่แน่นอน ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และจากการวิเคราะห์ร่วมกันถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด คณะครูในโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหาร ได้ลงความเห็นวาทะมาของปัญหาต่างๆ น่าจะอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความต้องการของหลักสูตร ความสนใจของนักเรียนไม่เป็นไปตามลำดับขั้นการสอนที่เป็นระบบและต่อเนื่องไม่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดคณะทำงานซึ่งประกอบด้วย ผู้วิจัย ครูวิชาการ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย รวมทั้งผู้บริหาร จึงเห็นความสำคัญของการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และมีความสนใจที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยได้ตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้

จากกรอบและแนวคิดในการหาวิธีการในการแก้ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนหาหนทางในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยได้พิจารณาเลือกรูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะทักษะการอ่าน ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่จะเป็นในการแสวงหาความรู้และเป็นทักษะหลักในการพัฒนาทักษะทางภาษาอื่นๆ มาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพราะรูปแบบการสอนตามธรรมเนียมการสอนอ่านมีลักษณะเด่นอยู่ที่การประยุกต์และรวบรวมส่วนดีของการสอนภาษาไทยไว้ทั้ง 3 รูปแบบ ด้วยกันคือ (สมปิต ตัญญุรักษ์รัตน์, 2531)

1. การสอนแบบสะกดตัวผสมคำ (Synthetic Method) ส่วนดีของการสอนวิธีนี้ คือ นักเรียนสามารถอ่านได้ตัวสะกดได้เองเมื่อพบคำใหม่ และสอดคล้องกับลักษณะของภาษาไทย คือ สะกดตรงตามมาตรา

2. การสอนเป็นคำและเป็นประโยค (Basal Reader's Approach) วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนและตรงจุดมุ่งหมายในการอ่าน เหมาะที่จะใช้เริ่มหรือนำบทเรียนใหม่

3. การสอนโดยใช้บทเรียนจากประสบการณ์ (Experience Approach) เป็นการสอนที่จัดทำเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์เพื่อนำมาสู่การอ่านโดยครูผู้สอนจัดแผนภูมิประสบการณ์ร่วมกับนักเรียน

จากการนำข้อดีของวิธีสอนต่างๆ มาผสมผสานกันและจัดลำดับขั้นตอนการสอนให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการสอน มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายในอันที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเด่นชัด ทำให้รูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านมีจุดเน้นซึ่งเป็นจุดเด่นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบวิธีสอนนี้และจัดเป็นลำดับขั้นตอนการสอนได้อย่างชัดเจน 5 ขั้นตอน คือ (บันลือ พฤษะวัน, 2534)

ขั้นที่ 1 สอนอ่านให้รู้เรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 2 ใช้ประโยชน์จากการอ่าน

ขั้นที่ 3 ขยายประสบการณ์ทางการอ่าน

3.1 การเพิ่มคำศัพท์

3.2 การสร้างแผนภูมิประสบการณ์

ขั้นที่ 4 จัดกิจกรรมหลากหลาย

ขั้นที่ 5 กิจกรรมสรุปผล

จากลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามธรรมเนียมการสอนอ่าน ข้อดี และลักษณะเด่น ดังที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยและคณะทำงานลงความเห็นร่วมกันว่าเป็นวิธีการสอนที่ดีที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูผู้สอน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้ดี เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดแต่อย่างไรก็ตาม ในการที่จะนำรูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนการสอนตามรูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านให้เป็นลำดับขั้นตอนของกิจกรรมให้ชัดเจนต่อเนื่อง และเหมาะสมกับระดับความสามารถ สติปัญญา ความสนใจ สภาพแวดล้อมของผู้เรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้

ศึกษาวิธีการสอนตามธรรมเนียมการสอนอ่าน วิเคราะห์แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน สังเคราะห์ออกมาเป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการ และขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ นอกจากนี้ยังเป็นรูปแบบและแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยได้เลือกพิจารณานำเอารูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มาใช้เป็นวิธีในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ และคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาแล้วยังเกิดประโยชน์โดยตรงต่อครูผู้สอนที่จะได้เห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่าน

1.2.2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทรงามเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ให้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

## 1.3 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1.3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทรงามเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 14 คน ผู้วิจัยได้ใช้ดุลยพินิจของตนเองในการเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยพิจารณาจากปัญหาและความต้องการที่จะให้มีการแก้ไขอย่างรีบด่วน ตลอดจนความร่วมมือของครูประจำชั้นที่จะเป็นผู้ร่วมวิจัยในการวิจัยครั้งนี้

1.3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (กรมวิชาการ, 2533) แล้วนำมาจัดลำดับการเรียนรู้ และได้นำมาสร้างเป็นบทเรียนภาษาไทยที่มีเนื้อหาเรื่องราวความเป็นอยู่เหมาะสมกับชุมชน สภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จำนวน 3 บทเรียน

1.3.3 ระยะเวลาในการวิจัย เริ่มปฏิบัติการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 150 คาบ คาบละ 20 นาที

1.3.4 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบและกระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาดำเนินการจึงไม่มีการควบคุมตัวแปร ดังนั้น ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้อาจจะนำไปประยุกต์ใช้ได้กับบางสถานการณ์และบางโอกาสเท่านั้น

## 1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ช่วยวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบธรรมนูญการสอน อ่าน และวงจรปฏิบัติของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างดี

## 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยมีความชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1.5.1 รูปแบบธรรมนูญการสอนอ่าน หมายถึง การสอนบทเรียนภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสร้างตามหลักการและแนวคิดของ ศาสตราจารย์บันลือ พุกกะวัน ซึ่งได้นำข้อดีของการสอนอ่านแบบต่างๆ มาปรับประยุกต์เข้าด้วยกัน มีลำดับการสอน ดังนี้

- 1) การสอนอ่านให้รู้เรื่อง
- 2) ใช้ประโยชน์จากการอ่าน
- 3) ขยายประสบการณ์ทางการอ่าน
- 4) จัดกิจกรรมหลากหลาย
- 5) กิจกรรมสรุปผล

1.5.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบธรรมนูญการสอนอ่าน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบทเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการและแนวคิดของศาสตราจารย์บันลือ พุกกะวัน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสอนอ่านให้รู้เรื่อง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อมุ่งให้นักเรียนอ่านบทเรียนได้ รู้เรื่องที่อ่าน โดยใช้วิธีสอนแบบเป็นคำเป็นประโยค

ขั้นตอนที่ 2 ใช้ประโยชน์จากการอ่าน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ สรุปบทเรียนที่อ่าน วิเคราะห์คำ วิเคราะห์ประเมนตัวละครในเรื่อง

ขั้นตอนที่ 3 ขยายประสบการณ์จากการอ่าน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ขยายประสบการณ์ทางการอ่านของผู้เรียน 2 ทาง คือ

3.1 การเพิ่มคำศัพท์ เป็นการสอนอ่านแบบแจกลูก โดยการสะกดคำ แจกลูกคำแม่บทในบทเรียนภาษาไทยที่สร้างขึ้น เป็นตัวนำในการฝึกอ่าน

3.2 การสร้างแผนภูมิประสบการณ์ เป็นการสอนอ่านโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์ โดยใช้คำที่แจกลูกหรือคำในบทเรียนที่ควรเน้นมาสร้างเป็นเรื่องราวให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมหลากหลาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งประสานสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาษาไทยกับการเรียนในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ ที่มีเนื้อหาในการใช้คำเกี่ยวข้องกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยไปใช้ประโยชน์ หรือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมสรุปผล ทบทวน ซ้อมเสริม เป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาปรับปรุงตัวเองให้มีศักยภาพ รู้ถึงข้อเด่นและข้อบกพร่องในการเรียนของตนเอง จากการประเมินผลการเรียน และประเมินผลงานต่างๆ ที่ปฏิบัติมาตั้งแต่ขั้นตอนการสอนที่ 1 เป็นต้นมา มีกิจกรรมตรวจสอบผลการเรียนรู้ และประเมินผลด้วยการทดสอบย่อย การจัดนิทรรศการ จัดแสดงผลงาน จัดกิจกรรมทบทวนการอ่าน การแสดงออกต่างๆ จัดกิจกรรมซ้อมเสริมเป็นรายบุคคล

1.5.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยซึ่งใช้กระบวนการการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติจากการใช้วงจรปฏิบัติ 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง

1.5.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดทักษะทางภาษาของผู้เรียนโดยให้สอดคล้อง และสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ในคู่มือครูวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.5.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลสอบของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5.6 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนไทรงามเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มโรงเรียนท่าช้าง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา



## 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้บทเรียนภาษาไทย แผนการสอน และแบบฝึกทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านที่สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.6.2 เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยได้นำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามรูปแบบธรรมเนียมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป